

УДК 378.011.3-051:[316]:005.56
DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-1-381-387

**TRANSFORMATION OF SOCIAL-PEDAGOGICAL PARTNERSHIP
IN PREPARATION OF FUTURE TEACHERS**
**ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА
В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ**

Liubov PAVLIUK,

Candidate of Pedagogical Sciences
(Ph.D), Doctoral Candidate

<https://orcid.org/0000-0003-0607-824X>

liubov-vp@ukr.net

*National Pedagogical University
named after M.P.Dragomanov*

✉ 9 Pyrohova St.,
Kyiv, Ukraine

Любов ПАВЛЮК,

кандидат педагогічних наук,
докторант

*Національний педагогічний
університет імені
М.П. Драгоманова*
✉ вул. Пирогова, 9
м. Київ, Україна

Original manuscript received: February 07, 2020

Revised manuscript accepted: March 02, 2020

ABSTRACT

The article updates the problems related to the vocational training of future teachers through the example of social-pedagogical partnership. The urgency and necessity of introducing partnership forms of organization of the educational process are emphasized. A theoretical analysis of the views of scientists on the problem of quality of education, which is conditioned by the pedagogy of partnership, is given, the most important elements of the phenomenon under study are highlighted. The experience of European countries in the formation and formation of social-pedagogical partnership as a factor of improving the quality of vocational-pedagogical training on the example of future teachers' training is presented in detail. On the basis of elements of comparative analysis with the experience of foreign countries, the introduction of their own ideas in the preparation of future teachers is presented. It has been found that through the use of one's own ideas of social-pedagogical partnership in education it is possible to overcome many problems in this important sphere and to require the creation of a new model of functioning of organizations providing training. The effectiveness of social-pedagogical partnerships with organizations of different levels will ensure the quality of training of pedagogical staff. The article determines that social-pedagogical partnership in the preparation of future teachers envisages ensuring a high degree of competitiveness of graduates, their professional mobility, readiness for innovation. The study does not exhaust all aspects of the problem of pedagogy of social-pedagogical partnership in the educational environment when preparing teachers.

Key words: *quality of education; teacher; pedagogical partnership; vocational training; future teacher; labor market; social partnership.*

Вступ. В умовах стрімких змін, які відбуваються в сучасному суспільстві протягом останніх десятиліть, система вищої професійної освіти оновлюється й характеризується рядом пріоритетів і цінностей. У зв'язку з цим висуваються нові вимоги до процесу професійної підготовки майбутніх учителів, спрямовані на формування особистості фахівця з достатньо

високим рівнем готовності до педагогічної діяльності, ефективному вирішенню професійних проблем, постійному самовдосконаленню, взаємодії та співробітництву з колегами, роботодавцями, які готові до оновленого змісту освіти інтегрованої діяльності.

Сучасна якість підготовки педагогічних кадрів пов'язана з індивідуальним баченням студентів їх майбутньої професійної кар'єри на ринку праці, консенсусом в галузі основоположних елементів змісту основних освітніх програм і вимог до педагогічних працівників, а також вимог до освітніх стандартів (Чорна, 2012).

Методи та методики дослідження. Якість професійної освітньої діяльності характеризується динамікою розвитку та обумовлена постійною трансформацією соціального, технологічного середовища, що, у свою чергу, призводить до змін у діяльності всієї системи освіти. Крім того, це сукупність властивостей, обумовлених можливістю задовольняти вимоги суспільства щодо підготовки фахівців завдяки необхідним компетенціям, кваліфікаціям та якостям.

У Законі України "Про вищу освіту" зазначено, що якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти або договором про надання освітніх послуг. Цим же законом визначено, що якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу в закладі вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань (Про вищу освіту, 2014).

Ухвалення Концепції Нової української школи перенесло поняття "педагогіка партнерства" зі світоглядних аспектів у нормативну площину. Педагогіка партнерства і компетентнісний підхід потребують нового освітнього середовища., яке допоможе створити нові інформаційно-комунікаційні технології, що сприятимуть підвищенню ефективності роботи педагога, вдосконаленню управління освітнім процесом та впровадженню індивідуального підходу до навчання.

В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Усі учасники освітнього процесу, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими однодумцями, рівноправними, відповідальними за результат (2).

О. Чорна стверджує, що поняття "якість професійної підготовки" відображає потребу підсумувати дієвість освітнього процесу, надає можливість діагностувати професійні компоненти випускника та його готовність увійти до виробничої діяльності без тривалої адаптації (Чорна, 2012: 92).

М. Пригодій наголошує, що в основі творчої діяльності лежать індивідуальні особливості фахівця, як наслідок, саме вони і виступають основними регуляторами професійної творчості сучасної людини (Пригодій, 2014: 394).

Як зазначає Н. Шигонська, системний підхід дозволяє глибше та ґрунтовніше під різними кутами оцінити рівень професійної діяльності викладачів, а також прийняти виважене, науково обґрунтоване управлінське рішення (Шигонська, 2016).

Результати та дискусії. Вимоги до вчителів високі й з кожним днем зростають, оскільки вони повинні глибоко розуміти те, чому вони навчають, кого вони вчать і як розвиваються учні, адже від цього залежить успішність молодого покоління. Педагоги мають любити свою роботу і бути співчутливими й розважливими; дбати про результати навчання і заохочувати учнів до активної участі й відповідальності, ефективно реагувати на різні потреби, а також враховувати походження та рівень володіння мовою; сприяти терпимості й соціальній згуртованості; забезпечити регулярне оцінювання і зворотний зв'язок; а ще дбати про те, щоб учні відчували, що їх цінують і залучають до всього, і що навчання – це процес співпраці. Важливо й те, що учні навряд чи стануть дорослими, які вчитимуться протягом усього життя, якщо не бачитимуть, що їхні вчителі самі активно навчаються, розширюють власні горизонти й ставлять під сумнів загальноприйняті уявлення. Більшість успішних людей мали принаймні одного вчителя, який справді вплинув на їхнє життя, тому що став для них рольовою моделлю або щиро дбав про їхній добробут і майбутнє та підтримував їх емоційно в потрібний момент. Ці аспекти викладання важко порівняти і виміряти кількісно, але вдала організація роботи й культура підтримки таких якостей гарантують успіх кожного учня (Шлейхер, 2018: 255).

Крім того, в педагогічному партнерстві існує ще взаємозв'язок батьків, учнів і вчителів. Сім'я і школа є тими інститутами, які несуть найбільшу відповідальність за виховання і становлення особистості. На сьогодні виникають спірні питання: вчителі, як правило, вказують на низький рівень загальної та педагогічної культури сім'ї, відсутність виховних зусиль по відношенню до дитини, споживацьке ставлення батьків і учнів до школи в загальному і до викладачів зокрема. Батьки висловлюють невдоволення невисоким рівнем професіоналізму вчителя, багатьом здається, що вчителі упереджено ставляться до дітей, маючи корисливі мотиви до того чи іншого учня.

Але насправді школа, як ніхто інший, зацікавлена в тому, щоб співпрацювати з сім'ями. Ситуація така, що в умовах сучасного життя педагоги просто не можуть обійтися без взаємодії з батьками, залучати яких можна і для підготовки різних матеріалів до уроків і позакласних завдань, і для виступу на заняттях як представників різних професій. Адже тісна взаємодія сім'ї і школи спрямована на розвиток інтересів дитини, відповідальна за навчання, виховання підростаючого покоління.

Розвиток гармонійної особистості дитини неможливий без взаємодії з навколишнім середовищем. Нині створюються досить сприятливі умови для вдосконалення системи освіти, коли виникає можливість підвищити рівень наявних знань, зробити більш ефективною систему управління освітнього закладу, залучаючи до цього соціальних партнерів ззовні. Найбільший ефект від такого соціального-педагогічного партнерства можна отримати при безпосередній готовності закладу освіти до такої співпраці, наявності в нього запитів, і що важливо, ініціативи, ну і при прояві ініціативи недержавного сектора та потребі до нього долучатися в реалізації освітніх цінностей.

Слід сказати, що у виборі соціальних партнерів важливо звертати увагу на те, щоб були створені умови для реалізації освітніх проектів і самих соціальних ініціатив, також необхідно звертати увагу на підвищення кваліфікації педагогів і можливість матеріальної та фінансової підтримки освітньої установи. До основних напрямів спільної діяльності соціальних партнерів у рамках соціально-педагогічної співпраці можна віднести просування і рекламу освітніх послуг, виконання спільних проектних розробок, організація такого інформаційного середовища, яке забезпечувало б відкритість і доступність освіти, розробку освітніх програм, що змогли б забезпечити безперервність і наступність профільної та професійної підготовки учнів, організацію різних конкурсів, оглядів, олімпіад, спільна участь у них усіх зацікавлених сторін процесу.

На сучасному етапі соціально-педагогічне партнерство має велике значення для розвитку особистості дитини, її соціалізації в навколишньому середовищі. У стратегії партнерства передбачені всі ті проблеми, які є найбільш актуальними для всіх категорій його учасників: діти, батьки, вчителі, соціум. Воно повинно бути побудовано на тій системі педагогічних ідей, яка найбільш актуальна для дитини та її оточення.

Завдяки соціально-педагогічному партнерству посилюється роль професійної адаптації студента в період його навчання в закладі вищої освіти, яка передбачає глибоке практичне входження його в професію за допомогою виконання елементів педагогічної діяльності. Під час професійної адаптації вдосконалюються знання, вміння і навички, формуються компетенції, розростається інтерес до майбутньої професії, формується позитивна мотивація студентів до заняття за певним видом діяльності.

Але нині етапі для роботодавців важливі такі професійні якості майбутніх педагогів, як уміння вирішувати нестандартні проблеми, мислити логічно, здійснювати рефлексію власної діяльності, використовувати набуті знання для вирішення професійних завдань; мати спроможність до варіативного прийняття рішень; самореалізації, проектної діяльності, знаходженні способів діяльності в нестандартних ситуаціях; здатність формулювати цілі і визначати засоби їх досягнення, робити прогнози можливих змін проблемної ситуації, виробляти власну стратегію професійної діяльності.

Соціально-педагогічне партнерство – це співпраця для здійснення погодженої діяльності за умови дотримання спільно прийнятих сторонами пріоритетів. Основою взаємодії в ній є взаємовигідний інтерес, реалізований у різних видах діяльності певних складових: взаємний обмін професійним досвідом, інтелектуальними продуктами, ресурсами.

Ідея соціального-педагогічного партнерства в освіті полягає в тому, що для вирішення проблем у цій соціально значущій сфері необхідні зусилля всього суспільства. У світі широко визнано, що, залишаючись засобом відтворення наявних у конкретних соціумах інститутів і відношень, воно все більше стає основним інструментом забезпечення та перетворень.

Соціально-педагогічне партнерство в професійному утворенні

розуміється як взаємодія освітніх організацій з усіма суб'єктами ринку праці, його інститутами, територіальними органами управління, що забезпечує можливість залучення їх освітніх ресурсів для освоєння освітніх програм і спрямований на максимальне узгодження і реалізацію інтересів усіх учасників цього процесу. Основними партнерами системи професійної освіти є роботодавці, представлені різними об'єктами індустрії і сфер діяльності, професійно-національними асоціаціями роботодавців, галузевими органами управління. Для партнерства організації професійної освіти і роботодавців взаємовигідне співробітництво спрямоване на досягнення спільної мети – якості підготовки майбутнього фахівця (2).

У європейських країнах становлення соціального партнерства у сфері вищої професійної освіти відбувається в процесі розвитку соціального діалогу ще з середини 50-х років минулого століття. На початку 1990-х років у багатьох країнах Західної Європи сформовані основні моделі соціального партнерства, створені органи соціального партнерства різних рівнів (національний, регіональний, галузевий, місцевий), а також окремих освітніх організацій (за участю представників організацій-роботодавців, асоціацій роботодавців, торгово-промислових палат, представників сфери освіти) для розробки кваліфікаційних вимог до випускників, національної системи кваліфікацій та освітніх стандартів, робочих програм навчальних дисциплін, змісту й організації різних вказаних видів практики на підприємствах (навчання на робочому місці), прогнозів розвитку ринку праці й потреби в уміннях, навичках майбутніх випускників, моніторингу розвитку регіональних ринків праці, а також необхідності введення нових напрямків і профілів у навчання (Шигонська, 2016).

Для впровадження соціально-педагогічного партнерства при підготовці майбутніх учителів необхідно залучати роботодавців до професійно-педагогічної підготовки студентів. Це можуть бути представники Міністерства освіти і науки України, наукові співробітники, директори шкіл.

Роботодавці можуть брати участь у процедурах розробки і затвердження тематики курсових робіт, випускних кваліфікаційних робіт відповідно до актуальних проблем розвитку освіти і науки; спілкуватися з керівниками названих робіт, консультуватися, рецензувати, надавати студентам місце для дослідно-експериментальної роботи, рекомендацій, проводити майстер-класи. Роботодавці беруть участь у процесі аналізу і проектування змісту освітніх програм шляхом внесення рекомендацій, пропозицій. Найважливішим напрямком співпраці з освітніми організаціями різних рівнів є проведення педагогічних практик, які надають студентам перший професійний досвід роботи і тим самим є “провідним фактором”, що забезпечує ефективне формування високого рівня професійної компетентності майбутніх фахівців. За рівнем організації практики роботодавці роблять висновки про якість підготовки студентів; на даному етапі формується репутація освітньої установи в роботодавців.

Висновки. Таким чином, соціально-педагогічне партнерство в підготовці майбутніх учителів передбачає забезпечення високого рівня

конкурентоспроможності випускників, їх професійну мобільність, готовність до інновацій. Тому в умовах модернізації системи освіти необхідне створення принципово нової моделі функціонування організацій професійної освіти і об'єднання зусиль суб'єкта освітнього процесу і споживачів його результатів. Реалізувати цю мету на практиці дозволить соціально-педагогічне партнерство, яке в системі підготовки майбутніх учителів має конструктивну взаємодію всіх громадських секторів з розвитку системи педагогічної освіти. Розвиваючи на основі соціального діалогу партнерські зв'язки, які є фактором підвищення якості професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів, створюють додаткові умови для формування в них необхідних компетенцій, розширення і поглиблення їх практичних знань, підвищення соціальної та економічної ефективності освіти.

Література

1. Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ : веб-сайт. URL: <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli/> (дата звернення 25.10.2019р.)
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014. № 1556–VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (дата звернення 27.10.2019р.)
3. Ткач М.М., Пригодій М.А. Роль професійної творчості в системі підготовки майбутніх фахівців. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України: Сер. Педагогіка. Психологія. Філософія*. 2014. Вип. 199, ч. 1. С. 391–396.
4. Чорна О.В. Моніторинг якості вищої освіти: міжнародний досвід. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Сер. Педагогічна*. 2012. С. 90–94.
5. Шигонська Н. Методологічні основи підготовки управлінських кадрів у системі охорони здоров'я. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю*. 2016. С.194–196.
6. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / пер. з англ. Г. Лелів. Львів, 2018. 296 с.

References

1. Krashche razom. Shcho take pedahohika partnerstva i navishcho вона v NUSH [Better together. What is partnership pedagogy and why is it at NUSH]. [in Ukrainian].
2. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014. № 1556–VII. [On Higher Education: Law of Ukraine of 01.07.2014. No. 1556 – VII.] (n.d.). zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
3. Tkach M.M., & Pryhodii M.A. (2014). Rol profesiinoi tvorchosti v systemi pidhotovky maibutnix fakhivtsiv. [The role of professional creativity in the system of training future professionals]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy – Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Environmental Management of Ukraine*, Vol. 199, 391–396 [in Ukrainian].
4. Chorna, O.V. (2012). Monitorynh yakosti vyshchoi osvity: mizhnarodnyi dosvid. Zbirnyk naukovykh prats [Monitoring the Quality of Higher Education: An International Experience]. *Kamianets-Podilsky natsionalnoho universytetu im. Ivana Ohiiienka – Kamyanets-Podilsky National University Ivan Ogiienko*, 90–94 [in Ukrainian].
5. Shyhonska, N. (2016). Metodolohichni osnovy pidhotovky upravlynskykh kadriv u systemi okhorony zdorovia [Methodological bases of management training in the health care system]. *Materialy Vseukrainskoi nauково-praktychnoi konferentsii za*

mizhnarodnoiu uchastiu – Shigonska N. Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference with International Participation, 194–196 [in Ukrainian].

6. Shleikher, A. (2018). Naikrashchyi klas u sviti: yak stvoryty osvitu systemu 21-ho stolittia [*Naikrashchyi class in the suite: yak stvoryty system of the 21-ho stolittia*]. Leliv: Lviv [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті актуалізуються проблеми, пов'язані з професійно-педагогічною підготовкою майбутніх учителів на прикладі соціально-педагогічного партнерства. Підкреслено актуальність і необхідність впровадження партнерських форм організації освітнього процесу. Наведено теоретичний аналіз поглядів учених з проблеми якості освіти, яка обумовлена педагогікою партнерства, при цьому виділені найбільш важливі елементи досліджуваного феномена. Детально представлено досвід європейських країн у формуванні й становленні соціально-педагогічного партнерства як фактора підвищення якості професійно-педагогічної підготовки на прикладі підготовки майбутніх учителів. На основі елементів порівняльного аналізу з досвідом зарубіжних країн представлено впровадження власних ідей при підготовці майбутніх учителів. З'ясовано, що завдяки використанню власних ідей соціально-педагогічного партнерства в освіті можна подолати безліч проблем у цій значущій сфері, вимагати створення нової моделі функціонування організацій, що здійснюють професійну підготовку. Ефективність соціально-педагогічного партнерства з організаціями різного рівня дозволить забезпечити якість підготовки педагогічних кадрів. У статті визначено, що соціально-педагогічне партнерство в підготовці майбутніх учителів передбачає забезпечення високого ступеня конкурентоспроможності випускників, їх професійну мобільність, готовність до інновацій. Дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми педагогіки соціально-педагогічного партнерства в освітньому середовищі при підготовці вчителів.

Ключові слова: якість освіти; учитель; педагогічне партнерство; професійно-педагогічна підготовка; майбутній учитель; ринок праці; соціальне партнерство.